

KARDOS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. A településkép bemutatása, település karakter	4
3. Örökségünk	7
A település építészeti jellemzői	7
Táj és természeti értékek	11
Településképi jellemzők	13
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása	14
Belterület	15
Csabai út területe	16
További külterület	17
5. Településkép minőségi formálásra vonatkozó ajánlatok	18
Belterület	18
Csabai út területe	18
További külterület	18
6. Jó példák bemutatása	19
Impresszum	22

1. BEVEZETÉS

Kardos község település arculati kézikönyvének elkészítését a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény tette lehetővé, illetve minden település számára előírta annak elkészítését.

A fentiek figyelembe vételével készült Kardos település arculati kézikönyve is. A kézikönyv segítséget kíván nyújtani a település arculati értékeinek bemutatásával a meglévő értékeink megbecsüléséhez.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, céljuk nem a tulajdonosi és a tervező szabadság megrövidítése, az uniformizálás, hanem egy iránymutatás a település különböző részeinek jellemző karakteréhez illeszkedő új épület létrehozásához, illetve meglévő épületek felújításának elősegítéséhez.

A község - más települések korához képest - csak igen rövid múltra tekinthet vissza, így csak ebből a rövid múltból emelhattünk ki követendő példákat. Így a legöregebbnek a 44-es főközlekedési út mellett lévő valamikori útórház és az előtte lévő 120-125 éves tölgyfák tekinthetők.

Brlás János
Kardos község polgármestere

2. A TELEPÜLÉSKÉP BEMUTATÁSA, TELEPÜLÉS KARAKTER

Kardos területe 1952-ig Szarvas nagy tanyavilágának a település központjától egyik legtávolabbi eső területe volt. Az igen kiváló szántóföldi adottságnak (40 AK körüli minőségűek) köszönhetően a térségre jellemzően a dűlőutak melletti tanyasorok alakultak ki. Az itt lévő lakosság a szántóföldi gazdálkodásból élt. 1952-ben Kardos jelenlegi területe az újonnan kialakított Örménykút községhez tartozott. Az Örménykúthoz tartozás idején kerültek kimérésre a mai belterület telkeinek nagy része. Kardos 1969-ben alakult önálló községgé.

A település teljes területe sík, amíg a szem ellát, közel azonos szintmagasságú. A település a 44-es főközlekedési útról közelíthető meg. A régi tanyasorok közül ma már csak a Csabai út, a Hosszú sor és a Gimnázium sor lelhető fel.

A településre érkezés tulajdonképpen a Csabai úti tanyasoron történhet. Az érkező az első benyomásokat a településről itt kapja. A település belterületének épületei innen alig vehetők észre, mivel a sík területen a földszintes épületeket a település faállománya takarja, a fák közül csupán a hidroglóbusz emelkedik ki.

A 44 sz. főközlekedési útról a bekötő úton mintegy 50 m-en belül érjük el a belterületet és annak főutcáját, a Gyomai utat.

A főutcába érve feltűnik az utca két oldalán található tuja sor és az azonos ritmusban elhelyezkedő sátortetős családi házak. Ezen épületek sorát a községháza egyemeletes és a takarékszövetkezet földszintes lapos tetős épületei szakítják meg.

A település teljes belterülete merőleges utcahálózatú, ahol szinte minden telken az épületek az egyik telekhatárra épültek. A telkek nagysága szinte kivétel nélkül 1400-1500 m²-es.

3. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, TÁJ ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

A mai belterület házhely osztása 1958-ban készült. Előtte a mai község területén csak tanyasorok voltak, ilyenek a ma is fellelhető Hosszú sor, Csabai út, Gimnázium sor, valamint a Kardos dűlő (ma már csak nyomokban fellelhető Szakács sor, Kurta sor).

A TELEPÜLÉS ÉPÍTÉSZETI JELLEMZŐI

A tanyasorok a XIX. sz. vége XX. század elejére jellemző alföldi tanyák építészetét tükrözik, így jellemzően a dűlőútra merőleges gerincű oromfalas, oldaltornácos az 5-6 m széles épület 38°-os tetőhajlásszöggel.

A belterület teljes területén jellemzően az 1960-as 70-es években épült 10x10 m-es alapterületű sátoztetős épületek találhatóak.

Elvétve néhány utcára merőleges gerincű tetőtér beépítéses épület is van. Karakteres gazdasági épületek a belterületen nem épültek, a tanyasorok régi gazdasági épületei már nem lelhetőek fel.

A kerítések szinte kivétel nélkül áttörtek, szabad belátást biztosítva a kertekbe. Jellemzően sok a fa léckerítés.

Műemlék a településen nincs. Egyedileg védett lelőhely nem található. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek száma 62.

TÁJ ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A település belterületén egységes fasorok nincsenek, ez alól kivétel a Gyomai út és az Árpád utca tuja sora.

A Csabai út mellett, a volt „útkaparó” útőrház előtt található két kocsányos tölgyfa. Mindkettő 120-125 éves korú, törzskerületük 350, illetve 300 cm.

A település központjában található park területén 50-60 éves fák találhatók. Az óvoda területén lévő ezüsthárs és fehér nyárfák is említésre méltóak.

Tájképi jelentőségűek még a három tanyasor fasorai a tanyák faállományával együtt, valamint a település Ny-i határán haladó vasútvonalat követő fa- és bokorsor.

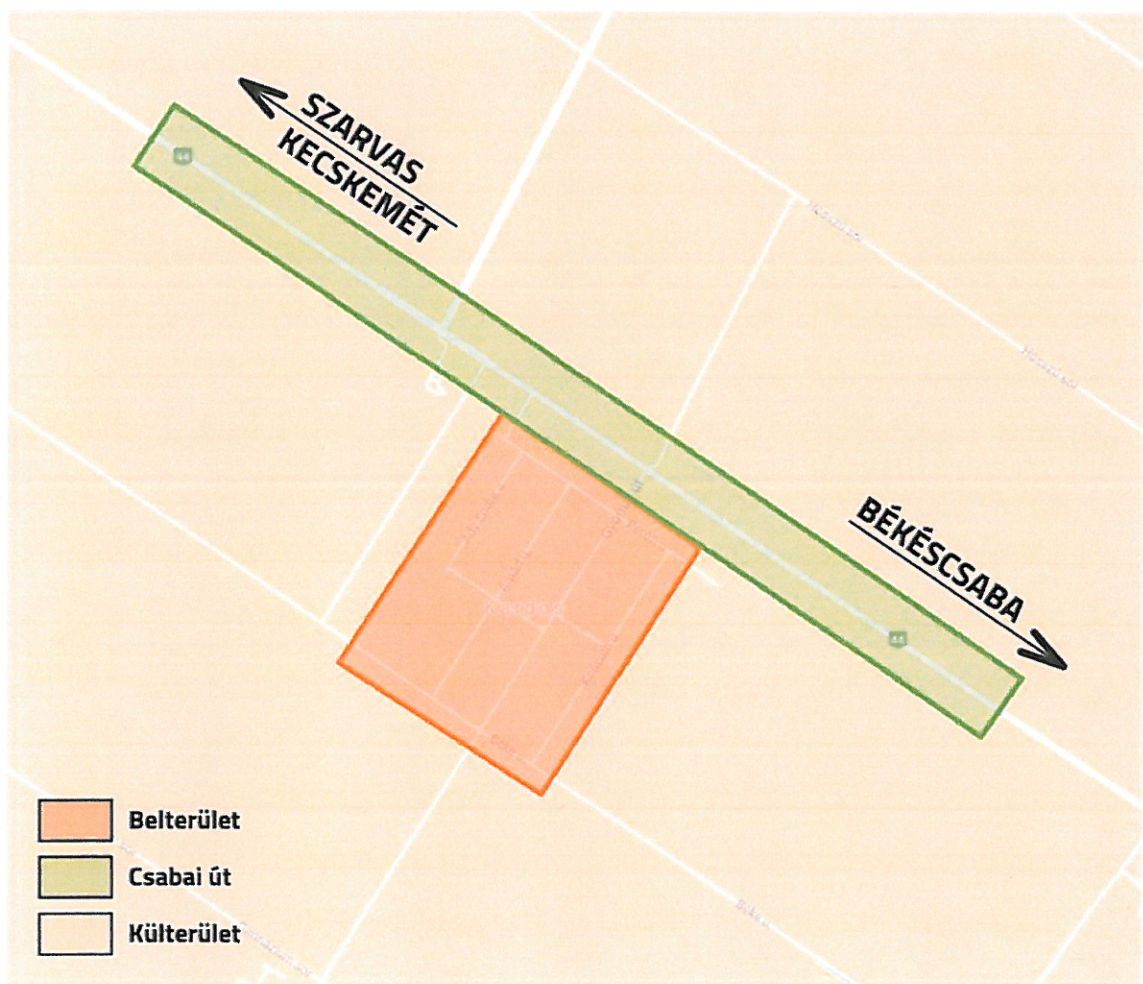
A település legnagyobb természeti értéke a jó föld.

TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

A település teljesen sík területen fekszik. A tájban elsősorban nem az épületek, hanem a település faállománya, valamint a faállományból kiemelkedő hidroglóbusz dominál.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Településképi szempontból három területet kell megkülönböztetnünk. Az egyik a mérnöki osztású belterület, a másik a Csabai út területe (lásd 1. sz. melléklet), a harmadik a Csabai úton kívüli teljes külterület.

BELTERÜLET

A belterület jellemzően sátortetős földszintes, nagy kertben oldalhatáron álló lakóépületekből áll, döntő többségében előkert nélkül épültek. Ez alól kivétel csupán a Gyomai út ÉNy-i oldalán a 44 sz. főközlekedési út és a községháza közötti terület, ahol az épületek egységesen 5 m-es előkerttel épültek. A sátortetős épületek között a Kossuth Lajos utcában néhány utcára merőleges gerincű tetőtér beépítéses lakóépület is található. A községháza és a takarékszövetkezet épületei lapos tetősek, a többi közintézmény nyeregtetős, mely épületek a település központjában lévő park környékén találhatóak.

CSABAI ÚT TERÜLETE

A tanyasorok közötti közterület 38 m széles, így nemcsak a közút és kerékpárút helyezkedik el rajta, hanem jelentős zöldfelület is van.

Jellemzően laza beépítésű a régi tanyaépületek utcára merőleges tetővel részben kis konttyal épültek. Néhány utcával párhuzamos gerincű nyeregtetős épület és néhány sátoztetős épület is található. Általában változó méretű előkerttel épültek. Itt található a község régi haranglábja is.

TOVÁBBI KÜLTERÜLETEK

A régi már megszűnt vagy megszűnő félben lévő tanyasorok találhatóak, jellemzően a dűlőútra merőleges nyeregtetősek a még meglévő épületek. A már nem lakott vagy már elbontott tanyaudvarok faállománya még ma is megvan.

5. TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLATOK

BELTERÜLET

Mivel az ezen a területen lévő épületek alapja, szigetelése, falazata és tetőszerkezete még az épületek élettartamát tekintve fiatal, elsősorban nem új épületek építésével, hanem a meglévők korszerűsítésével (hőszigetelés javítás, burkolatok felújítása), esetleges bővítésével számolhatnak a belátható jövőben, ezért elsősorban ezek kialakítására szükséges ajánlások megfogalmazása. A burkolatok javítása, festése, hőszigetelése után felületképzésnél kerüljük a túl élénk, erős színeket, ez ma nem jellemző a településre. Az épület bővítésénél a sátoztetős épületek között lehetőleg az utcával párhuzamos tetőgerincet alakítsunk ki vagy kisebb bővítést az utcai homlokzattól hátrahúzva alakítsunk ki.

CSABAI ÚT TERÜLETE

Itt az M44-es gyorsforgalmi út megépülésével a zajos forgalom nagyon nagymértékű csökkenése következik be, ezért várhatóan ezen a területen az építési kedv növekedésével kell számolni (meglévő épületek felújítása, bővítése).

A Csabai út mentén a kerékpárút mellett fasor telepítése javasolható. A meglévő épületek

vegyesen utcára merőleges és párhuzamos gerincűek, valamint az úttól való távolság sem egységes. A területen sem az épület helye, valamint az ingatlanok szélessége sem egységes. Itt csak egyetlen megkötést célszerű tartani, ez pedig az építménymagasság (max. 4,5 méter). A település ezen részén nem az épületek adják majd a terület karakterét, hanem a kertek, kerítések és a közterület zöld állománya.

TOVÁBBI KÜLTERÜLETEK

A tanyasoroknál a dűlőutakra merőleges gerincű kis kontyos vagy konty nélküli földszintes épületek illeszkednek legjobban az alföldi tájba, természetesen a tanyák körüli fasorokkal.

6. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

A meglévő sátoztetős épületeket azok szolid jó karbantartásával példamutatóvá lehet tenni.

A régi tanyák felújítása is eredményezhet igen jó megoldásokat, melyen az építészeti régi részletek megtartása is példamutató lehet.

A településen fellelhető kerítések közül példamutatóak a lábazattal rendelkező faléc kerítések.

A település központjában lévő park egy nagyobb településnek is büszkesége lehetne.

IMPRESSZUM

KARDOS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

KARDOS KÖZSÉG HONLAP CÍME:	www.kardos.hu
KARDOS KÖZSÉG E-MAIL CÍME:	kardos@szarvasnet.hu
KARDOS KÖZSÉG POSTAI CÍME:	5552, Kardos Gyomai út 24.
ÖNKORMÁNYZAT TELEFONSZÁMA:	+36 66/292-121
POLGÁRMESTER:	Brlás János
POLGÁRMESTER E-MAIL CÍME:	janosbrlas@gmail.com
FŐPÍTÉSZ:	Csökmei László
FOTÓK:	Csaba Márton, légifotó forrása: http://www.kardos.hu/
KÉSZÍTETTE:	Csaba Márton

KARDOS, 2017.